

**แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร**
**Guidelines for Managing Ecotourism for
Bryde's Whale Watching in Samut Sakhon Province**

**เดชารณ ลิมพานาวุฒิกร, โชติกา ศรีกรรณ,
กัลยากร ประสพสุข, ธนพล ไชยแสง,
ธนศักดิ์ ประเสริฐสังข์, สิริวิภา เวียงเหล็ก, อัญชัญ ตันทะเทศ**

**Dechatorn Limpanavutikon, Chotika Srikrod,
Kanyakon Prasopsuk, Thanapol Chaisaeng,**

Tanasak Prasertsang, Siriwipha Wianglek, Unchun Tuntates

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Environment Culture and Ecotourism,

Srinakharinwirot University Email: dechatorn.nnon@g.swu.ac.th,

Faculty of Environment Culture and Ecotourism,

Srinakharinwirot University Email: chotika.srikrod@g.swu.ac.th,

Faculty of Environment Culture and Ecotourism,

Srinakharinwirot University Email: kanyakon.maria@g.swu.ac.th,

Faculty of Environment Culture and Ecotourism,

Srinakharinwirot University Email: thanapol.chaisaeng@g.swu.ac.th,

Faculty of Environment Culture and Ecotourism,
Srinakharinwirot University Email: tanasak.prasertsang@g.swu.ac.th,
Faculty of Environment Culture and Ecotourism,
Srinakharinwirot University Email: siriwipha.wianglek@g.swu.ac.th,
Faculty of Environment Culture and Ecotourism,
Srinakharinwirot University Email: unchun@g.swu.ac.th

รับบทความ (Received): 20 ก.ค. 2568

ปรับแก้ไข (Revised): 3 ส.ค. 2568

ตอบรับบทความ (Accepted): 6 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร 2) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร และ 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปเดินทางท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 139 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวชมวาฬในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 6 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ เดินทางกับครอบครัวด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 3,001 – 4,000 บาท และได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อโซเชียลมีเดีย และส่วนใหญ่มีความต้องการต่อองค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.58) 2) ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการ

ชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านการจัดการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.63) และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวที่ไม่สร้างผลกระทบต่อวาฬบรูด้าและระบบนิเวศ และ 3) สำหรับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะพื้นที่ท่าเรือ พัฒนากิจกรรมให้มีความหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมการคัดแยกขยะบนเรือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, การชมวาฬบรูด้า

Abstract

This mixed-methods research aims to 1) study tourist behavior and needs regarding ecotourism for Bryde's whale watching in Samut Sakhon Province 2) examine tourism management for Bryde's whale watching in Samut Sakhon Province, and 3) propose guidelines for managing ecotourism for Bryde's whale watching in Samut Sakhon Province. The quantitative sample consisted of 139 tourists aged 18 and above who participated in whale watching activities. The qualitative data were collected from six key informants, including local tourism operators and whale watching experts. The research instruments included questionnaires and semi-structured interviews. The statistical data was analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that 1) The majority of tourists traveled primarily to seek novel and unique experiences, most often with family members using private vehicles, with an average expenditure of 3,001–4,000 baht, and obtained information predominantly through social media. The tourists expressed the highest level of demand for attractive tourism components ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.58). 2) As for the

managing tourism for Bryde's whale watching in Samut Sakhon found that the majority of tourists rated tourism management aspects at the highest level ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.63), and most of the local tourism operators emphasized the importance of minimizing negative impacts on Bryde's whales and the ecosystem. 3) The guidelines for managing ecotourism for Bryde's whale watching in Samut Sakhon facilities should be developed, especially at the pier, diversifying tourism activities to meet tourists' needs, promoting waste separation on boats, and encouraging community participation.

Keywords: Tourism Management, Ecotourism, Whale Watching

บทนำ

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ (คชา สอทอง และคณะ, 2567) เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง อยู่ที่ประมาณ 226,833 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.49 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Gross Domestic Product: TGDP) แต่การท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงประสบความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยจะเห็นได้จากผลการจัดอันดับความยั่งยืนในระดับประเทศ ซึ่งแสดงว่า ประเทศไทยยังมีความท้าทายด้านการบริหารจัดการความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2565)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการนำกิจกรรมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาประสานเข้าด้วยกัน (อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2539) ถือเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อธรรมชาติและชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงได้ถูก

นำมาใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน (พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์ และพัชนี สมกำลัง, 2558) ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบจากทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายและดึงดูดใจ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ทางทิศใต้ติดกับทะเลอ่าวไทย เป็นแหล่งอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรสัตว์ทะเลที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ จึงเหมาะกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (จังหวัดสมุทรสาคร, 2566) หนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในจังหวัดสมุทรสาคร คือ การชมวาฬบรูด้า

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2566) มีการสำรวจและระบุอัตลักษณ์เฉพาะตัวของวาฬบรูด้าได้ 61 ตัว ซึ่งมีประชากรหลักอยู่บริเวณอ่าวไทย โดยเฉพาะพื้นที่อ่าวไทยตอนบน พบอาศัยหากินอยู่บริเวณจังหวัดสมุทรสาครมากที่สุด ร้อยละ 59.4 รองลงมาเป็นจังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 15.5 และจังหวัดสมุทรสงคราม ร้อยละ 13.3 ตามลำดับ (พัชราภรณ์ เยาวสุต และคณะ, 2566) หลังจากปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และเพชรบุรี โดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาครที่มีการออกเรือท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าตลอดทั้งปี (อรพรรณ ณ บางช้าง และคณะ, 2562) วาฬบรูด้ามีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจสามารถสร้างรายได้สู่ชุมชนและสังคม จากจำนวนนักท่องเที่ยว 7,724 ราย ในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าเท่ากับ 9.26 ล้านบาทต่อปี (พัชราภรณ์ เยาวสุต และคณะ, 2561) นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญทางด้านระบบนิเวศทางทะเล ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสมบูรณ์ของทรัพยากร ทางทะเล ทำให้วาฬบรูด้าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความสำคัญทั้งด้านระบบนิเวศทางทะเล ด้านเศรษฐกิจ เป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้า แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้า ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ทั้งในเรื่องของการรักษาสสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการจัดการการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อวาฬบรูด้าและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น จำนวนเรือชมวาฬที่มากเกินไป การฉวยชนจากเรือ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของวาฬบรูด้าได้ (กาญจนา อุดุลยานุโกศล และคณะ, 2557)

นอกจากนี้การขาดการควบคุมหรือจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ อาจทำลายภาพลักษณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชมวาฬได้

การศึกษาเกี่ยวกับวาฬบรูด้าบริเวณอ่าวไทยตอนบนในอดีตส่วนใหญ่มุ่งเน้นเฉพาะการศึกษาทางชีววิทยา พฤติกรรม การกระจายตัว การสำรวจประชากร แหล่งที่อยู่อาศัย และมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้า แต่ยังขาดการศึกษาในมิติของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการชมวาฬบรูด้าในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะการบริหารจัดการท่องเที่ยวชมวาฬอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งสามารถตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสังคมในระยะยาว

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าที่มีความเหมาะสมและยั่งยืน สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ที่จะสามารถนำข้อมูลไปใช้จัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้า ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครหรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว หมายถึง ปฏิบัติการของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะทำให้ทราบถึงรูปแบบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวว่า ต้องการซื้อบริการท่องเที่ยวอะไร ทำไม่ถึงซื้อบริการนั้น ซื้อบริการเมื่อไร ซื้อบริการที่ไหน ซื้อบริการบ่อยแค่ไหน และหลังจากซื้อบริการแล้วจะประเมินบริการเหล่านั้นอย่างไร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสพการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ (6A's) ได้แก่ 1) ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) 2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) (3) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) (4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 5) กิจกรรม (Activities) 6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) (Pike, 2008)

ส่วนการจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management) เป็นกระบวนการในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้ง มีเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่มี

ความเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนพล จันทร์เรืองฤทธิ์, 2561)

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4 องค์ประกอบด้วยกันดังนี้ (ทิพวรรณ พุ่มมณี, 2558)

1. ด้านพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเป็นจุดดึงดูดที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังพื้นที่ต่าง ๆ ตามความสนใจ

2. ด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืน ให้มีความสำคัญด้านขีดความสามารถในการรองรับและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

3. ด้านกิจกรรม เป็นส่วนสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งหากไม่มีการจัดการและมาตรการควบคุมที่เหมาะสม อาจทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้รับความเสียหาย

4. ด้านการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและชุมชนเป็นส่วนผสมของ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์ ความรื่นรมย์ ส่วนชุมชนได้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการท่องเที่ยว การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะทำให้ทราบถึงรูปแบบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อความสะดวกในการเดินทาง มีสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรมที่หลากหลาย และบริการที่ครบถ้วน ทั้งหมดนี้ต้องอยู่ภายใต้การจัดการ การท่องเที่ยวที่มีการวางแผนและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และที่สำคัญต้องอยู่บนหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555) มาประยุกต์ใช้เป็น ตัวแปรต้น 5 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว 2) ผู้ร่วมเดินทาง 3) พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง 4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ 5) แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าของ ไพค์ (Pike, 2008) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรต้น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) สิ่งดึงดูดใจ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) กิจกรรม และ 5) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558) มาประยุกต์ใช้เป็น ตัวแปรต้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่เดินทางท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของคอคแรน (Cochran, 1953) เนื่องจากไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ ร้อยละ 10 (P มีค่าเท่ากับ 0.1) ระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 มีค่า $Z=1.96$ และระดับ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้เท่ากับ ร้อยละ 5 (e มีค่าเท่ากับ 0.05) พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 139 คน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวชมวาฬหรือด้านการอนุรักษ์วาฬ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้า 3) ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้า 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้า 5) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ 0.89 และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.95

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ในรูปแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) โดยมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่บริเวณท่าขึ้นเรือชมวาฬ ได้แก่ ท่าบลพันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร ในระยะเวลา 2 เดือน ได้แก่ เดือน มีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2568 ซึ่งใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์ผล

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview From) เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Zoom ในระยะเวลา 2 เดือน ได้แก่ เดือน เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ซึ่งใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกตามประเด็นหลักในแบบสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แยกวิเคราะห์ตามแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยว นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ความต้องการของนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการนำข้อมูลมาจัดระเบียบเป็นด้าน ๆ ตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตีความและสรุปเป็นประเด็นสำคัญนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาความเรียง จำแนกตามรายด้าน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 139 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 56.12 มีช่วงอายุ

ระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 32.37 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 58.27 โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 63.31 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 55,000 บาทจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25

1.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่ เพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ คิดเป็นร้อยละ 68.35 รองลงมาคือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 67.63 และเพื่อชมสัตว์ทะเลในถิ่นอาศัยตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 63.31 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนและค่าร้อยละของวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	94	67.63
2. เพื่อหลบหนีจากชีวิตประจำวัน	16	11.51
3. เพื่อการศึกษาหรือเรียนรู้	22	15.83
4. เพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่	95	68.35
5. เพื่อชมสัตว์ทะเลในถิ่นอาศัยตามธรรมชาติ	88	63.31
6. อื่น ๆ	1	0.72

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเดินทางท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 43.88 รองลงมาคือ คู่รัก/สามีและภรรยา คิดเป็นร้อยละ 28.06 และเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 23.02 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนและค่าร้อยละของผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว

ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. คนเดียว	4	2.88
2. เพื่อน	32	23.02
3. คู่รัก/สามีและภรรยา	39	28.06
4. ครอบครัว	61	43.88
5. บริษัทองค์กร	3	2.16

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้พาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่ รถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 81.29 รองลงมาคือ รถรับจ้าง เช่น รถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 11.51 และรถเช่า/รถตู้ คิดเป็นร้อยละ 7.91 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนและค่าร้อยละของพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	113	81.29
2. รถเช่า/รถตู้	11	7.91
3. ขนส่งสาธารณะ	8	5.76
4. รถรับจ้าง เช่น รถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์รับจ้าง	16	11.51
5. เครื่องบิน	7	5.04

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ 3 อันดับแรก ได้แก่ 3,001-4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.28 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.66 และ 5,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.58 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวนและค่าร้อยละของค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 3,000 บาท	44	31.66
2. 3,001–4,000 บาท	56	40.28
3. 4,001–5,000 บาท	9	6.48
4. 5,000 บาท ขึ้นไป	30	21.58

หมายเหตุ: รวมค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าทัวร์/ กิจกรรมท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสาร 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, TikTok คิดเป็นร้อยละ 71.94 รองลงมาคือ เพื่อน/ครอบครัว/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 37.41 และเว็บไซต์ข่าว คิดเป็นร้อยละ 12.23 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

จำนวนและค่าร้อยละของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เว็บไซต์ข่าว	17	12.23
2. โทรศัพท์	3	2.16
3. สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, TikTok	100	71.94
4. เพื่อน/ครอบครัว/คนรู้จัก	52	37.41
5. อื่น ๆ	1	0.72

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬรูดำในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬรูดำในจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด ($\bar{x}=4.27$,

S.D.=0.58) รองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.23, S.D.=0.59) และด้านกิจกรรม อยู่ในระดับความต้องการมาก ($\bar{x}$ =4.00, S.D.=0.69) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความสามารถในการเข้าถึง	3.70	0.74	มาก
2. สิ่งดึงดูดใจ	4.27	0.58	มากที่สุด
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	4.23	0.59	มากที่สุด
4. กิจกรรม	4.00	0.69	มาก
5. การให้บริการแหล่งท่องเที่ยว	3.70	0.53	มาก
รวม	3.98	0.44	มาก

2.1 ผลการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

2.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.10, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.29, S.D.=0.63) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.20, S.D.=0.69) และด้านพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.16, S.D.=0.57) ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านพื้นที่	4.16	0.57	มาก
2. ด้านการจัดการ	4.29	0.63	มากที่สุด
3. ด้านกิจกรรม	4.20	0.69	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.76	0.76	มาก
รวม	4.10	0.54	มาก

2.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้า ในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 3 ท่าน พบว่า

ด้านพื้นที่

1. สิ่งดึงดูดใจ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่า วาฬบรูด้า เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสัตว์ทะเลหายากที่สามารถพบเห็นได้ในบริเวณอ่าวไทยตอนบนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลและเป็นแหล่งอาหารของวาฬบรูด้า รวมถึงพฤติกรรมของวาฬบรูด้าที่หาชมไม่ได้จากที่อื่น เช่น การอ้าปากกินอาหารเหนือน้ำ ประกอบกับความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร

2. พื้นที่ท่าเรือ ที่ตำบลมหาชัย มีพื้นที่กว้างขวาง ที่จอดรถเป็นพื้นที่สาธารณะ มีพื้นที่นั่งรอบริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมือง มีห้องน้ำติดกับตลาดมหาชัย และสามารถเดินทางมาด้วยขนส่งสาธารณะ ส่วนพื้นที่ท่าเรือ ที่ตำบลพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งเป็นร้านอาหาร มีพื้นที่ค่อนข้างกว้างขวางและเพียงพอ มีห้องน้ำรวมกับร้านอาหาร การเดินทางด้วยยานพาหนะส่วนตัวจะมีความสะดวกมากกว่า

ด้านการจัดการ

1. การจัดการการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการทั้ง 3 ราย ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่สร้างผลกระทบต่อชาวปมูต้าและระบบนิเวศทางทะเล โดยเลือกใช้เรือแบบวางท้องที่ติดตั้งเครื่องยนต์ดีเซลรอบต่ำ ซึ่งมีเสียงรบกวนต่ำ และไม่ก่อความเครียดให้กับชาวปมูต้า การเดินเรือจะใช้ความเร็วระดับปานกลางและต่ำกว่าความเร็วเฉลี่ยของวาว

2. การกำหนดข้อควรปฏิบัติในการชมวาว ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้ให้ข้อมูลว่า มีการกำหนดคู่มือและข้อควรปฏิบัติในการเข้าชมวาวโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งถือเป็นคู่มือกลางสำหรับเรือท่องเที่ยวทุกลำ เช่น การกำหนดความเร็วเรือ ระยะห่างในการชมวาว เป็นต้น

3. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ในแต่ละรอบเพียง 20-25 คนต่อทริป

4. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบนเรือ มีบริการอาหารบนเรือแบบบุฟเฟต์และงดการใช้พลาสติก ตัวเรือมีสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างครบและสะดวกสบาย เช่น พื้นที่พักผ่อน เครื่องปรับอากาศ ห้องน้ำ เป็นต้น

5. การสื่อสารและให้ข้อมูล มีการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวก่อนและระหว่างทำกิจกรรม โดยนักสื่อความหมาย ตั้งแต่องค์ประกอบของเรือ อุปกรณ์ความปลอดภัย ไปจนถึงลักษณะระบบนิเวศทางทะเล และข้อมูลเฉพาะของวาวปมูต้า รวมถึงข้อปฏิบัติในการชมวาว โดยมีการจัดทำสื่อประกอบการบรรยายบนเรือ

6. การประชาสัมพันธ์ ผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook, TikTok เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชมวาวปมูต้า และดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในไทยและต่างประเทศ

7. การพัฒนาบุคลากร มีการส่งนักสื่อความหมายและผู้ควบคุมเรือไปอบรมกับทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทุกปี 1-2 ครั้งต่อปี และมีการอบรมในรูปแบบห้องเรียน มีการทำข้อสอบและประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของกิจกรรมการชมวาวอย่างปลอดภัยและรับผิดชอบต่อ

ด้านกิจกรรม

1. กิจกรรมหลัก คือ การชมวาทและการให้ความรู้เกี่ยวกับวาทบุรุดาโดยนักสื่อความหมาย เช่น ลักษณะทางชีววิทยา การจำแนกอัตลักษณ์วาท การสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเจอ รวมถึงระบบนิเวศทางทะเล เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วาทบุรุดาและระบบนิเวศทางทะเล

2. กิจกรรมเสริม จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป บางกิจการนำเที่ยวชมวาทมีกิจกรรมที่ส่งเสริม ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมทดสอบคุณภาพน้ำทะเล การวาดรูปสัตว์ทะเล เป็นต้น บางกิจการนำเที่ยวชมวาทมีกิจกรรมเสริมเป็นการถ่ายรูปคู่กับวาท ซึ่งนักท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายรูปได้สวยที่สุดจะได้รับรางวัลเป็นของที่ระลึก

ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชน มีการจ้างงานคนในพื้นที่เข้ามาทำงานกับกิจการนำเที่ยวชมวาท เช่น เป็นผู้ควบคุมเรือ นักสื่อความหมาย หรือพนักงานบนเรือ เพื่อให้คนในชุมชนได้มีรายได้จากการท่องเที่ยว และมีการนำสินค้าของฝากจากชุมชนมาขายบนเรือ เช่น กะปิ กุ้งแห้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้ให้ข้อมูลว่าคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยสนใจการท่องเที่ยวนัก เนื่องจากอาชีพเดิมคือการทำประมง บางคนยังไม่เห็นว่า การท่องเที่ยวชมวาทจะสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงได้ จึงยังไม่มีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรม

3. การเสนอแนะทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาทบุรุดาในจังหวัดสมุทรสาคร

3.1 ด้านพื้นที่

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวชมวาทไม่ได้มีความโดดเด่นมากในด้านพื้นที่ที่ตั้งจุดนักท่องเที่ยว ในอนาคตควรมีการพัฒนาพื้นที่ มีจุดแวะพัก คาเฟ่ จุดไหว้พระ พิพิธภัณฑ์ หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เข้ามาเสริม นอกจากนี้ในด้านข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว พบว่า ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีระบบขนส่งสาธารณะเข้าถึง เนื่องจากท่าเรืออยู่ไกลจากถนนหลัก

3.2 ด้านการจัดการ

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอว่า ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวาท ข้อควรปฏิบัติในการชมวาอย่างถูกวิธี รวมทั้งเรื่องความปลอดภัย การให้ข้อมูลผลกระทบของสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตชุมชน ควรมีการพัฒนาบุคลากร จัดอบรมผู้ประกอบการ มัคคุเทศก์ และคนขับเรือ เพื่อเสริมองค์ความรู้ โดยมีหน่วยงานรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ดีและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการจัดการคัดแยกขยะและลดการใช้พลาสติกบนเรือ และจัดระเบียบการออกเรือเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายมากเกินไป ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมประเมินมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานเรือรับจ้างเพื่อการท่องเที่ยว มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวไม่ให้ส่งผลกระทบต่อวาทและระบบนิเวศ

ผู้ประกอบการให้ข้อเสนอว่า ท่าเรือควรจะต้องมีการขยายในอนาคต เนื่องจากที่จอดรถและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ยังไม่เพียงพอและอาจเป็นปัญหาสำหรับคนมารับประทานอาหารกับคนมาชมวา นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอว่า ควรมีการทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชมวาให้มากขึ้น มีร้านสะดวกซื้อและของที่ระลึกเกี่ยวกับวาท และบริการรถรับ-ส่งจากตัวเมืองมายังท่าเรือ

3.3 ด้านกิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอว่า ควรเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวถึงความสำคัญของวาทต่อระบบนิเวศและชุมชน กิจกรรมจะต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์วาท นอกจากนี้ควรมี Road Map ที่รวมกิจกรรมเกี่ยวกับวาท ตั้งแต่การศึกษาประวัติและชมโครงกระดูกวาฬในพิพิธภัณฑ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม ไม่ใช่เพียงแค่มาดูวาทแล้วจบ ส่วนนักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอว่า ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วม

3.4 ด้านการมีส่วนร่วม

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอว่า ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวชมวา โดยส่งเสริมการสร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่มาจากคนในชุมชน การนำผลิตภัณฑ์ชุมชนออกมาขายที่ท่าเรือ รวมทั้ง

การส่งเสริมให้ชุมชนผลิตของที่ระลึกเกี่ยวกับวาท เช่น พวงกุญแจวาท ตุ๊กตาวาทเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับเกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยชุมชนวางแผนและบริหารจัดการการท่องเที่ยวชมวาท

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาทบุรุดำในจังหวัดสมุทรสาคร สามารถอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาท บุรุดำในจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวมองว่ากิจกรรมการชมวาทในแหล่งธรรมชาติเป็นประสบการณ์ที่มีความแปลกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว และแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความสำคัญกับประสบการณ์เชิงคุณค่าและการใกล้ชิดธรรมชาติมากกว่าการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง สอดคล้องกับ แสงสรรค์ ภูมิสถาน และนันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์ (2564) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวสัตว์ป่าแสวงหาประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ได้สำรวจและค้นหาประสบการณ์การท่องเที่ยวใหม่ ๆ มากกว่าประสบการณ์ทางด้านความบันเทิง ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัวด้วยรถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากการเดินทางมาง่าย ๆ นั้นยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะเข้าถึง จึงทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวร่วมกับครอบครัว ซึ่งจะมีเป็นส่วนตัวและสะดวกสบายมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา แสงพงศ์ (2560) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาครอบครัว และเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 3,001–4,000 บาท ได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อโซเชียลมีเดีย สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์

ผู้ประกอบการ ที่ได้กล่าวว่า มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าและดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในไทยและต่างประเทศ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ ณ บางช้าง และคณะ (2562) พบว่า ลักษณะการเดินทางมาชมวาฬบรูด้าของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขับรถส่วนตัวมาเองและได้รับข้อมูลข่าวสารมาจาก Facebook และส่วนใหญ่มีความต้องการต่อองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชย์ นิพัทธ์โยธิน และศิริญา วิรุณราช (2563) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักท่องเที่ยวต้องการสิ่งดึงดูดใจ สำคัญคือ การพบเห็นวาฬบรูด้า ซึ่งเป็นสัตว์ทะเลหายาก นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะต้องการความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนอกเหนือจากการชมวาฬ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ

2. การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านการจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวที่ไม่สร้างผลกระทบต่อวาฬบรูด้า มีการกำหนดข้อปฏิบัติในการชมวาฬอย่างไม่รบกวน มีการควบคุมการเดินทางอย่างระมัดระวัง คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ที่ได้พบว่า ในด้านการจัดการ ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่สร้างผลกระทบต่อวาฬบรูด้าและระบบนิเวศทางทะเล รวมทั้งมีการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวถึงข้อปฏิบัติในการชมวาฬ และจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558) ที่กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมและสังคม และให้ความสำคัญในด้านขีดความสามารถในการรองรับโดยคำนึงถึงผลกระทบที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรม มีกิจกรรมการชมวาฬและให้ความรู้เกี่ยวกับวาฬบรูด้าโดยนักสื่อความหมาย ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์วาฬบรูด้าและระบบนิเวศทางทะเล สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สิทธิินันท์ เสนาะ (2566) พบว่า การท่องเที่ยวชมวาฬและโลมา เป็นกิจกรรมที่จุดประกายความสนใจเกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเลให้นักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวชมวาฬที่ขาดความรู้และความรับผิดชอบ อาจเป็นภัยคุกคามที่เพิ่มความเสี่ยงอันตรายให้แก่วาฬได้ ส่วนด้านพื้นที่ วาฬบรูด้าเป็นสิ่งดึงดูดสำคัญ อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังใช้เวลาในการเดินทางไม่มาก เนื่องจากใกล้กรุงเทพมหานคร แต่ทั้งนี้ยังขาดป้ายบอกทางที่ชัดเจนและระบบขนส่งสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัสติดา เติงจิ (2561) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากป้ายบอกทางมีน้อย ดังนั้น หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มป้ายบอกให้ชัดเจนจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วม ผู้ประกอบการมีการจ้างงานคนในชุมชน และนำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาขายอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ตาม คนในชุมชนยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวชมวาฬและขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวดล บัวบางพลู (2561) ที่พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรองรับและบริการนักท่องเที่ยว โดยการรวมกลุ่มทำธุรกิจขนาดเล็ก เช่น ขายอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าที่ระลึก

3. การเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

3.1 ด้านพื้นที่

แนวทางที่ 1 ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นหลากหลาย เช่น มีจุดแวะพัก คาเฟ่ จุดสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิพิธภัณฑ์ หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เข้ามาเสริม เพื่อดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวชมวาฬ

แนวทางที่ 2 ควรมีเส้นทางการเข้าถึงทำเรือได้ง่ายและสะดวก มีป้ายบอกทางที่ชัด รวมทั้งมีระบบขนส่งสาธารณะเข้าถึง เนื่องจากท่าเรืออยู่ไกลจากถนนหลัก

3.2 ด้านการจัดการ

แนวทางที่ 1 ควรมีการพัฒนาบุคลากร จัดอบรมผู้ประกอบการ นักสื่อความหมาย และคนขับเรืออย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมองค์ความรู้ พัฒนาด้านภาษาต่างประเทศ และยกระดับคุณภาพการบริการ นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมด้าน

ความปลอดภัยป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชมวาฬ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 2 ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม (Universal Design) เช่น ทางลาดสำหรับขึ้น-ลงเรือ พื้นที่สำหรับรถเข็นบนเรือ ขยายพื้นที่ท่าเรือ โดยแยกส่วนกับร้านอาหาร เพิ่มร้านสะดวกซื้อ ร้านของที่ระลึก รวมทั้งจัดให้มีบริการรถรับ-ส่งจากตัวเมืองมายังท่าเรือ

แนวทางที่ 3 ควรมีการสื่อสารแนวทางหรือข้อควรปฏิบัติในการชมวาฬ ให้แก่นักท่องเที่ยวทุกคนทราบและมองเห็นได้ เช่น ห้ามทิ้งขยะหรืออาหารลงทะเล ห้ามส่งเสียงดังรบกวนวาฬ ห้ามให้อาหารวาฬหรือพยายามสัมผัสวาฬ

แนวทางที่ 4 ควรมีการจัดการคัดแยกขยะและน้ำเสียทั้งบนเรือและท่าเรืออย่างเป็นระบบ โดยเน้นการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ตลอดจนลดการใช้พลาสติก ส่งเสริมการใช้วัสดุที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้

แนวทางที่ 5 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชมวาฬ ผ่านช่องทางออนไลน์ให้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการตลาด โดยจัดทำโปรโมชั่นสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว และมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม

3.3 ด้านกิจกรรม

แนวทางที่ 1 ควรเน้นการเรียนรู้ความเข้าใจระบบนิเวศ พฤติกรรมของวาฬ และภัยคุกคามปัจจุบันของวาฬและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสอดแทรกเรื่องราวของวิถีชีวิตชุมชนชาวประมงในโดยนักสื่อความหมายที่มีความรู้ เพื่อสร้างความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระยะสั้นหรือระยะยาวของนักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมที่มีความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วม เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ศึกษาประวัติและชมโครงกระดูกวาฬที่พิพิธภัณฑ์ ชมวิถีชีวิตชาวประมง ชมระบบนิเวศป่าชายเลน รวมทั้งมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำระหว่างที่รอชมวาฬ หรือมีกิจกรรมชดเชยในกรณีที่ไม่เจอวาฬ เช่น บอร์ดเกมเกี่ยวกับวาฬ เกมทายชื่อวาฬぶりだ เก็บขยะในทะเลชมนก

ทะเล เป็นต้น โดยเน้นการให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไป

3.4 ด้านการมีส่วนร่วม

แนวทางที่ 1 ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ โดยให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวชมวาฬที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ และมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

แนวทางที่ 2 ควรส่งเสริมให้ชุมชนผลิตสินค้าที่ระลึกเกี่ยวกับวาฬ รวมทั้งนำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของชุมชนออกมาขายแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น จัดจำหน่ายบริเวณท่าเรือ แหล่งท่องเที่ยว เว็บไซต์ เพจ Facebook เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

แนวทางที่ 3 ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมืออย่างเป็นระบบ สนับสนุนเครือข่ายชุมชนและผู้ประกอบในการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวชมวาฬ เพื่อช่วยให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้ประกอบการหรือผู้สนใจการท่องเที่ยวชมวาฬ นำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบุรุดำ เพื่อให้ตรงกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดทำกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวชมวาฬ เพื่อความปลอดภัยของกิจกรรมและไม่ให้ส่งผลกระทบต่ออ่าวและระบบนิเวศทางทะเล

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชมวาฬให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มการรับรู้ในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชมวาฬทั่วโลก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบุรูด้าในพื้นที่อื่น ๆ เช่น จังหวัดชลบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยวชมวาฬที่มีต่อวาฬบุรูด้าและระบบนิเวศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้

ภาพที่ 1

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการชมวาฬบรูด้าในจังหวัดสมุทรสาคร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้ให้ทุนสนับสนุนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2566). วาฬ/โลมา. https://km.dmcg.go.th/c_7/d_19829
- กาญจนา อุดุลยานุกุล, สุรศักดิ์ ทองสุกดี, สุระชัย ภาสตา, ชีรวัตร เปรมปรี, และธนตร วรรณรังษี. (2557). ปลาฉลามในประเทศไทย. บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด.
- คชา สอทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉรินง, และวิวัฒน์ หมั่นการ. (2567). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2566–2570 กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. วารสารมหาจุฬานาครทรรค, 11(2), 12-20.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). <https://intelligencecenter.tat.or.th/articles/46156>
- จังหวัดสมุทรสาคร. (2566). บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร กุมภาพันธ์ 2566. https://www.samutsakhon.go.th/_new/news_devpro1
- จิรชัย นิพัทธ์โยธิน และศิริกัญญา วิรุณราช. (2563, 20-21 กุมภาพันธ์). ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของกองทัพเรือในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี [การนำเสนอ]. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและการบัญชี 2563. เชียงใหม่, ประเทศไทย.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2558). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ธนพล จันทรเรืองฤทธิ์. (2561). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].
<http://dspace.bu.ac.th/jspui/handle/123456789/3887>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. หจก.เพิร์นข้าหลวง พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- พรหมภัสสร ชุนบุญญทิพย์ และพัชนี สมกำล้ง. (2558). สื่อความหมายธรรมชาติ : เครื่องมือการท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. *วารสารวิชาการ วิถีสังคมมนุษย์*, 3(1), 184-200.
- พัชรภรณ์ เยาวสุต, อีรวัตร เปรมปรี, ราชวดี จันทรา, และสุพรชัย รุ่งเรือง. (2566). *การแพร่กระจายของสัตว์น้ำที่เป็นอาหารของวาฬบรูด้าบริเวณอ่าวไทยตอนบน*.
<https://dmcrth.dmcr.go.th/attachment/dw/download.php?WP=rUqjMT0JqmMZG22DM7y04TyerPMjBJ05qmqZA21CM500hJatrTD0o3Q>
- พัชรภรณ์ เยาวสุต, สุธศักดิ์ ทองสุกดี, อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์, สุระชัย ภาสตา, อีรวัตร เปรมปรี, ราชวดี จันทรา, และสุหทัย ไผสานท์กุล. (2561). *การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าในประเทศไทย*. <https://www.dmcr.go.th/detailLib/3973>
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี*. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 91-101.
- มัสติดา เติ้งจิ. (2561). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส* [รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิทธิพันธ์ แสนาะ. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประชากรวาฬบรูด้าในทะเลอ่าวไทยตอนบนสู่การจัดการกิจกรรมส่งเสริมความรอบรู้เรื่องมหาสมุทร โดยประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น (AHP) และการวิเคราะห์ TOWS*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/11158/>

- สุริยา แสงพงศ์. (2560). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี. *วารสารด้านการบริหารธุรกิจและการเมือง*, 6(2), 99-133.
- แสงสรรค์ ภูมิสถาน และนันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์. (2564). การจัดการการท่องเที่ยวสัตว์ป่า กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติโครเกอร์ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว สัตว์ป่าของประเทศไทย. *วารสารวนศาสตร์ไทย*, 40(2), 204-219.
- อรพรรณ ณ บางช้าง, สุรศักดิ์ ทองสุกดี, อีรวัตร์ เปรมปรี, สุระชัย ภาสตา, สุพรชัย รุ่งเรือง, นฤมล กรณิตนันท์, พิชราภรณ์ เยาวสุด, ราชวดี จันทรา, สุหทัย ไพโรสานท์กุล, และกัญญา สุทัศน์. (2562). *มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของวาทบุรดา: คุณค่าที่ต้องเข้าใจ*. บริษัท บอร์น ทู บี พับลิชชิง จำกัด.
- อดิศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2539). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มช*, 1(1), 10-23.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons. Inc.
- Pike, S. D. (2008). *Destination Marketing: an integrated marketing communication approach*. MA Butterworth-Heinmann.